

เมื่ออ้ายลาวขบถโนรีก่อวุ่นพระทัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิบูล วิจิตรวาทการ

กรุงสยามในสมัยโบราณนั้น มีสถานศึกษาให้แก่ประชาชนน้อยเต็มที่ ประเทศเราไม่มีโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เช่นในสมัยปัจจุบันนี้ ประชาชนคนสามัญอยากศึกษาหาความรู้ ก็ต้องเข้าวัดบวชเป็นเณรเป็นพระ จึงจะมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาบาลีสันสกฤต อ่านหนังสือสำคัญต่าง ๆ

ส่วนเจ้านายเชื้อพระวงศ์หรือครอบครัวขุนนางเสนาบดีทั้งหลาย มีอำนาจและเงินทองพอที่จะจ้างครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญความรู้ด้านต่าง ๆ ไว้สั่งสอนลูกหลานให้มีความฉลาดเมื่อเติบโตขึ้น เพราะเหตุนี้โดยทั่วไป ชาวบ้านชาวนาที่เรียกกันว่าไพร่ในแผ่นดินของกรุงสยามโบราณนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพโง่เง่าอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้

และคนเราเมื่อไม่มีพื้นฐานความรู้ ก็จะมีลักษณะตาบอดหูเบาเชื่อง่ายฟังง่าย ใครจะมาแก้งลือกเป่าหูยุงไปทางไหนก็ตามเขาไปตามประสาคนไร้สติปัญญา

ด้วยเหตุนี้เมืองไทยในสมัยโบราณจึงมีการหลอกลวงกันเกิดขึ้นบ่อย ๆ ผู้ใดมีความฉลาดเหนือคนส่วนมาก ก็จะตั้งตัวเป็นผีบุญ หรือเป็นผู้นำคิดขบถตั้งตัวเป็นใหญ่ และจะใช้วาจาคำพูดที่แยบคายล่อลวงผู้คนให้เคารพนับถือและติดตาม

กลวิธีอันหนึ่งคือการแก้งแต่งหนังสือขึ้นมาเอง ซึ่งเป็นหนังสือชนิดทำนายอนาคตว่าบุคคลสำคัญผู้นั้นผู้นี้จะมาเป็นผู้นำ เหน่าราชฎ์ประชาสามัญทั้งหลายควรจะเคารพนับถือยำเกรงและติดตาม อาจจะทำลอกผู้คนว่าหนังสือนี้ค้นพบในถ้ำ เป็นหนังสือเก่าโบราณ เพียงแค่นี้ก็มิผลให้ผู้คนแตกตื่นติดตามคนคิดโกงไปได้เป็นส่วนใหญ่

ในแผ่นดินของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีชายเขมรคนหนึ่งชื่อโนรี พ่อเป็นไทย แม่เป็นญวน แต่นายโนรีนี้เติบโตกับคนเขมร ไกลันครเสียมราชู

สมัยยังหนุ่มอยู่ที่บวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดเทพธิดาราม ศึกษาภาษาบาลีและเล่าเรียนเกี่ยวกับปดถาของพุทธศาสนา จนมีความคิดเฉียบแหลม ก็ออกไปอยู่ที่เมืองเขมร อดอ้างว่าตนนี้เป็นเจ้าใหญ่นายโต เรียกตัวเองว่านังกองค้พิมพ์ เป็นบุตรของนังกองค้พิมพ์ ซึ่งเป็นเจ้าเขมรอยู่ในสมัยนั้น

หลังจากนั้นก็เกลี้ยกล่อมผู้คนมาเป็นพรรคพวก โดยออกหนังสือเรียกกันว่าหนังสือพุทธทำนาย ซึ่งก็มีใจความทำนายว่านายโนรีหรือนังกองค้พิมพ์นี้ เป็นเจ้าชีวิตที่สำคัญต่อไปจะได้เป็นใหญ่เป็นโต ผู้ใดมีความคิดพิจารณาถูกต้องก็ควรจะมารวมเป็นพรรคพวกด้วย

แล้วหลังจากนั้น นายโนรีก็รวบรวมกำลังทหารของตัวเองเป็นทัพใหญ่ ใจเด็ดแก่งกล้ายกเข้าตีเสียมราชูทันที

หนังสือประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 เล่าเรื่องนายโนรีขบถเขมรนี้ไว้ว่า

“ให้ประเทศแก่ราชฎ์ไทย มอญ ลาว แขวงเมืองพระบาท แลแขวงเมืองสระบุรี แขวงเมือง

ไชยบาดาล แลเมืองอื่น ๆ จนเมืองไกลเมืองเสียมราชู ว่าในเร็ว ๆ นี้ จะมีหนังสือคนหลอกต่อ ๆ กัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อ้างว่าเป็นหนังสือพุทธทำนาย แลหนังสือผู้มีบุญเป็นเจ้าของชีวิตแล้วทยอยละไปต่าง ๆ และมีผู้ตื่นการอ่านแลลอกไว้ แลเล่าลือกันไปเป็นอันมาก

หนังสือนี้มีความทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่าเป็นสำนวนเขมรชะรอยจะเป็นหนังสือพวกอ้ายเขมรขบถแขวงเมือง นครเสียมราฐ จะคิดแต่งขึ้นเกลี้ยกล่อมพวกเขมรป่าดง แลลาวฝ่ายตะวันออกเมืองนครราชสีมาให้เข้าด้วย

เพราะมีตัวอ้ายขบถชื่ออ้ายโนรี พ่อเป็นไทย แม่เป็นญวน อยู่เมืองเขมร ได้พากันเข้ามาอยู่ในเมืองกรุงเทพฯ ฯ อ้ายโนรีลูกใหญ่ขึ้นแล้ว บวชเป็นภิกษุอยู่วัดเทพธิดาราม สองพรรษาแล้วหนีไปเมืองเขมร สึกออกอ้างอวดตัวว่าเป็นบุตรนกงศ์อิม ซ่อนนกงศ์พิม ซึ่งเข้ามาอยู่ ณ กรุงเทพฯ ฯ แต่ก่อนตายเสียนานแล้วนั้น เกลี้ยกล่อมชักชวนผู้คนเป็นอันมากไปตั้งอยู่ที่พระนครหลวง พระนครกรมเมืองเขมร

ครั้งกรมการเมืองเสียมราฐไปจับ พากันหนีไปเมืองสุรินทร์ เมืองสังขะ เมืองเพทายสูง

พวกกรมการเมืองเหล่านั้น จับไว้ได้แล้วหนีไปได้ กลับมาตั้งในพระนครหลวงอีก อ้ายโนรีนั้นมันรู้ภาษาแลหนังสือทั้งไทยและเขมร เห็นมันจะเขียนหนังสือนั้นออกชู่เชิญราษฎรให้เข้าด้วย แลอ้างพระอินทร์พระพรหมอะไรไปตามวิสัยใจชาวป่า แล้วให้พวกมันเอาออกอวดเป็นความประหลาดให้คนบอกบอกต่อ ๆ ไป

ชะรอยหนังสือนั้น ชาวเมืองสระบุรีขึ้นไปเที่ยวได้ลอบมา หรือชาวข้างบนจะพาเอาลงมาด้วย ถึงเมืองสระบุรีแล้วก็สำแดงต่อกันไปจนเอิกเกริกดังนี้ บัดนี้ก็ได้รับความมาแต่เมืองนครเสียมราฐ ว่าอ้ายโนรีขบถนั้นกับสมัครพรรคพวกยกมาจากพระนครหลวงพระนครกรม จะเข้าตีเอาเมืองเสียมราฐ”

เมืองเสียมราฐนี้ ก็อยู่ภายใต้ความดูแลคุ้มครองของกรุงสยามเพราะในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เขมรทั้งเมืองก็ขึ้นอยู่กับประเทศไทย จึงเป็นหน้าที่ของข้าราชการขุนนางไทยที่จะป้องกันเมืองออกรบต่อสู้กับอ้ายขบถโนรี

พระยานุภาพไกรภพจึงมีหน้าที่ต่อสู้กับนายโนรีหรือนักงศ์พิมนี้ ผลของการต่อสู้ปรากฏว่า นายโนรีผู้เคราะห์ร้ายพ่ายแพ้หลังจากรบกันได้ไม่นาน โดนทัพไทยตีแตกกระจัดกระจาย จนพวกที่แต่ก่อนโง่มาเข้าข้างนายโนรีกลับเปลี่ยนใจจากหัวหน้ามาให้แก่ฝ่ายไทย

ลงท้ายนักงศ์พิมของเรานี้เลยถูกตัดสินประหารชีวิตจบเรื่องไป คำประกาศเล่าต่อไปว่า

“พระยานุภาพไกรภพกรมการเมืองเสียมราฐ ได้รับต่อสู้พวกอ้ายขบถล้มตายแตกกระจัดกระจายไป พวกอ้ายโนรีกลับใจไม่เข้าด้วยอ้ายโนรี จับเอาอ้ายโนรีตัวนายขบถมาส่งต่อพระยานุภาพไกรภพผู้สำเร็จนครเมืองเสียมราฐ แลขุนพิภพแสนข้าหลวงเอาตัวจำไว้ได้มั่นคงแล้ว ยังชำระเอาตัวพวกพ้องต่อไปอยู่

ตัวอ้ายขบถที่ว่าเป็นผู้มีบุญนั้น ก็จะมีตราพระราชสีห์ประทับจับให้ไปประหารชีวิตเสียโดยเร็วนี้ไม่ช้า

เพราะฉะนั้นบัดนี้จึงประกาศมาว่า ใครจะเชื่อถือหนังสือขู่แฉเชิดชูأيคนทีว่าเป็นผู้มีบุญอยู่ที่พระนครหลวงนั้นเลย ใครได้ลอกหนังสือนั้นไว้แล้วได้พุดจาไปก็ให้มารับสารภาพแก่ผู้รักษากรมการเมือง กรมการเสียดโดยดีจะพระราชทานโทษให้

ใครมารับสารภาพก็ให้ผู้รักษากรมการจดชื่อไว้ อย่าเรียกข้าฤชาธรรมเนียมอะไรเลย ถ้าผู้ใดยังเชื่อถือเอาหนังสือนั้นเที่ยวให้ออกและเกลี้ยกล่อมคนให้เชื่อถือด้วยการกระชิบกระซาบต่อไป พิจารณาได้ความจริง จะให้มีโทษตามโทษานุโทษ”

สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดที่จะให้คำสั่งสอนแก่ข้าราชการและประชาราษฎร์ในการประกาศแต่ละฉบับของพระองค์

ในประกาศเกี่ยวกับเรื่องอภัยขบถโนรีนั้น ก็ทรงตรัสสั่งสอนต่อไปอีกพักหนึ่ง เกี่ยวกับการหลอกลวงประชาชนที่เกิดอยู่ในบ่อย ๆ ในชนบท เพราะคนธรรมดาสามัญนั้นทุเบาเชื่อถือง่าย

ในแถบบ้านนอกของเรานั้น หากผู้ร้ายกลุ่มหนึ่งจะปล้นบ้านสัก 3-4 หลัง โดยไม่ให้บ้านอื่นรู้ เรื่องราวยกพวกมาช่วยผู้ถูกปล้นได้ ก็จะออกข่าวลือว่า คิณนั้นเป็นคิณอุบาทว์ ชาวบ้านทุกคนจะต้องปิดหน้าต่างปิดประตูอยู่ภายในเรือน หากได้ยินเสียงอีกทีก็ หรือแม้แต่ได้ยินเสียงคนขอร้องให้ช่วยเหลือก็มีให้ออกจากบ้านเลย ชาวบ้านต่าง ๆ เชื่อสนิท โจรผู้ร้ายก็เข้าปล้นตามสบาย โดยมีต้องระวางว่าผู้ใดจะยกพวกมาทำอันตราย

อีกพวกหนึ่งที่หลอกคนเก่งคือ พระภิกษุ ถ้าดอยากไม่มีข้าวฉันพอ ก็จะบอกว่าผู้คนที่ทั้งหลายต้องทำบุญเป็นครั้งใหญ่ นำอาหารและของดี ๆ ต่าง ๆ มาให้พระ มิฉะนั้นจะมีอุทกภัยร้ายแรงเกิดขึ้น

สมเด็จพระจอมเกล้า ฯ ทรงให้คำสั่งสอนต่อไปนี้

“อนึ่งประกาศชี้แจงว่ามา ท่านทั้งหลายทั้งปวงที่มีอายุมาก ๆ อยู่มานาน จงระลึกถึงความหลัง ๆ ไปตามที่ได้เคยเห็นเคยฟังมา หนังสือไม่มีเจ้าของอย่างนี้ แลมีผู้เอามาให้ออกต่อ ๆ กันบ้าง ปิดไว้บ้าง ก่อเหตุให้เล่าลืออ้ออึงไป

หนังสือเหล่านั้นเป็นหนังสือมอญ หนังสือพม่าก็มี หนังสือลาวก็มี หนังสือไทยแลหนังสือจีนก็มีบ้าง หนังสือเหล่านั้นก็เล่าลืออ้างว่าเป็นหนังสือพระอินทร์บ้าง ของท้าวเวสสุวรรณบ้าง แลว่าพระสงฆ์ไปเที่ยวรดขุมยักษ์มาส่งให้บ้าง แลว่าไปได้มาแต่ในถ้ำในเหวบ้าง

ความในหนังสือก็เป็นแต่กล่าวอ้างชมชื่นคนด้วยยักษ์ ด้วยผี แลทายว่าจะมีความไคร่ความเจ็บหรือศึกเสื่อเหนื่อได้อะไรไปต่าง ๆ อ้างว่าเมื่อนั้นเมื่อนี้เดือนนี้ปีนั้นจะมีมา แล้วก็ชักชวนคนให้สวดมนต์ภาวนา แลไม่กินปลากินเนื้อ แลให้รักษาศีลห้าศีลแปดนับถือบิดามารดาผู้หลักผู้ใหญ่ครูบาอาจารย์

แลว่าใครเชื่ออายุจะยืนนานพันปีสองพันปี แลว่าเมื่อนั้นเมื่อนี้ผู้เช่นนั้นผู้เช่นนี้จะมา

ก็คำในหนังสือเช่นนี้ เว้นแต่จากชาววัดพระ ๆ เถร ๆ เห็นว่าคนหวาดกลัวอะไรอยู่ที่เอานั้น มาว่า เห็นว่าสิ่งใดควรนับถือว่าดี คนคั่นอยากอยู่โดยมากอย่างไรก็เอาอย่างนั้นมาลือไป ดูที่เหมือนจะเป็นพระหรือเถรที่อด ๆ อดยาก ๆ อยู่ไม่มีใครเขาให้ก็จะมาขูให้คนทำบุญให้ทานแก่ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในหนังสือบางฉบับนั้นก็กำหนดวันคืน ว่าวันนั้นคืนนี้ไปปิดประตูหน้าต่าง แลอย่าจุดไฟให้เพลิงแก่ผู้ใด ใครเรียกอย่าขาน ใครวานอย่าไป ได้ยินเสียงอะไรอย่าทัก ที่ว่าอย่างนี้ก็มี

ก็หนังสืออย่างนี้เป็นที่สงสัย ชะรอยจะเป็นความคิดให้ผู้ร้ายคิดจะปล้นซึ่งวังสะตมใคร ๆ แล้วจะไม่ให้ชาวบ้านช่วยกัน แต่เอาอื่นก็มาบรรจบเข้าตามคนเป็นอันมากคั้น ด้วยอ้างว่าพระอินทร์ พระพรหมท้าวเวสสุวรรณพระยายมราชสั่งมาว่าอย่างนั้นอย่างนี้อะไร ๆ ไปตามใจคนที่ถือลัทธิต่าง ๆ

ก็หนังสือเช่นนี้มีมาแต่หลังเท่าไรก็ครั้งเล่า จงระลึกรู้ ก็การอย่างไรที่ทนายทนายทักไว้ในหนังสือนั้น การเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่าไปหมดเห็นประจักษ์อยู่ จิตเสียบ้างเกิด อย่าตื่นกัน เชื่อถือลือเล่าไปนกลอย ทำอย่างนี้เป็นคำคนโกงบ้า ๆ เบา ๆ นึกอะไรได้ก็ว่าไปอย่างนั้น นิ่งอยู่ไม่ได้

ยังอีกอย่างหนึ่งหรือมาบ่อย ๆ ว่าคนตายไปแล้วกลับเป็นขึ้นมาให้การเลอะ ๆ ไปต่าง ๆ ว่าพระยายมราชบ้าง นายนิรบาลบ้าง พระอินทร์บ้าง สั่งมาให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นต้นว่า ให้เอาผ้าไปห่มพระปรางค์วัดพุทไธศวรรย์แลก่อพระทรายไว้หน้าบ้านหน้าเรือน แลปักฉลวยเขียนหม้อตาลปักไว้บ้าง ว่าไปต่าง ๆ อ้างว่าจะพ้นความไข้ความเจ็บและอะไรไปอย่างนั้น

คำลือเช่นนี้ก็ต่าง ๆ กันมี มาบ่อย ๆ คนก็เชื่อทำตามรับไป ก็ถ้าหากว่าผู้ที่จะก่อลืออย่างนั้นเป็นคนโง่ ๆ จะมาอ้างคำคนตายเป็นคืน หรือเขียนหนังสือมาว่า เราชู้คนด้วยโทษภัยต่าง ๆ ไปแล้วจะว่าหญิงชายชาวบ้าน ถ้าอยากจะพ้นภัยให้เปลื้องผ้าถุงผ้าห่มเสียให้หมด มายืนอยู่หน้าบ้านทุกวัน ถ้ามีหนังสือหรือคำลือมาอย่างนี้ จะยอมทำตามหรือ

คนที่เขียนหนังสือและคนหรือก็บ้า คนที่ฟังแลทำตามก็บอดด้วยกันทั้งนั้น จิตเสียบ้างเกิดอย่าตื่นตื่นเชื่อถือกันนกลอย”

พวกเราชาวไทยสมัยใหม่ อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องคนโบราณโง่งง่าถูกเขาหลอกง่าย ๆ ก็อาจจะนึกยิ้มอยู่ในใจ ว่ามาถึงสมัยนี้ตัวฉันมีความรู้เรื่องวิชาไม่ไร้สติปัญญาเชื่อใครง่ายเช่นนั้น

แต่ถ้าเรามานึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่นเรื่องคนเป็นจำนวนหลายพันหลายหมื่นคน เอาเงินมาถวายจนหมดตัว ล่มจมไปตาม ๆ กัน

หรือนึกถึงเรื่องที่พระภิกษุท่านสามารถจะพูดให้คนนับถือสิ่งที่มีรูปร่างเหมือนอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้ชายที่เรียกกันว่าปลัดขิก มีผู้หลงใหลเชื่อถือติดตามนิยมเป็นพันเป็นหมื่นเช่นเดียวกัน

ก็ทำให้ได้ความคิดที่ค่อนข้างน่าสลดใจขึ้นมาว่า คนชาวไทยสมัยปัจจุบันนี้ ถึงแม้จะมีความรู้มีการศึกษามากมาย ก็อาจจะยังหูเบาเชื่อง่าย ไร้สติปัญญาพิจารณาญาณไม่น้อยกว่าชาวชนบทสามัญในกรุงสยามเมื่อร้อยกว่าปีมานี้แล้วก็ได้